

“El poeta no fingeix dolor”

A ‘T’hi sé’ Enric Casasses recull pràcticament la totalitat de poemes que va escriure en una única llibreta entre el febrer del 2010 i el maig del 2011. Quatre dècades després de ‘La bragueta encallada’, la seva escriptura continua sent jove, nova, imprevisible i carregada d’electricitat

a

llegim

46-47

● Entrevista a Iolanda Batallé, premi Prudenci Bertrana ● La Magrana edita un recull d’articles inèdits de Gaziel

48-49

● Jordi Marrugat publica un llibre de referència per entendre la poesia catalana ● Els contes de George Saunders

◆◆◆◆◆ Jordi Nopca

Enric Casasses va presentar *T’hi sé* (Edicions de 1984) al bar Horiginal de Barcelona aquest dimecres. La sala estava plena fins dalt. Hi havia molts poetes, algun novel·lista, la seva mare –de 91 anys– i una quantitat considerable d’estudiants universitaris. Assistir a un dels seus recitals és una experiència que no cansa. Descobrir-lo encara desvetlla l’escriptor amagat que porten molts joves a dins. Tornar-hi confirma que, en el seu cas, reinvençió i autenticitat avancen al mateix ritme.

Unes hores abans de guanyar-se el públic de l’Horiginal –el local programa poesia un cop per setmana des de fa una dècada–, Casasses entrava a la bodega Montserrat del carrer Viladomat i, amb la pel·lícula *Banana Joe* de fons, parlava del procés creatiu del seu últim llibre. A les mans hi tenia el quadern, petit i gastat, que va omplir entre el febrer del 2010 i el maig del 2011. “A *T’hi sé* hi ha gairebé tota la poesia que vaig escriure en aquest temps –va dir–. Anava seguint la línia que intuïa que tenia la llibreta. Hi afegia un poema rere l’altre, segons el que em sortia cada dia. Gairebé tot ho escrivia en tinta negra sobre fons blanc: aquesta seria la idea visual o estètica que seguia. De vegades hi havia un punt de color, quan dibuixava i pintava”. La part il·lustrada ha quedat pràcticament tota fora del llibre, excepte el campanar de l’església d’Agullana i un dibuix en què un home amb barret de copa i guitarra navega per aigües tranquil·les. Al seu voltant s’hi poden llegir paraules de Dylan Thomas (“Si et rendeixes ara, pagaràs el doble al’ogre avar”), Robin Williamson (“Canto per tornar les cançons cap a elles mateixes”) i Henry Vaughan (“L’altra nit vaig veure l’eternitat”). “A *T’hi sé* hi ha alguns poemes-quadro, però encara queda, per tenir tot el llibre que hi vull dedicar”, explicava. Un dels exemples és *Autobiolitografia*, un poema traspassat per un silenci commovedor: “La pàl·lida fantasma que era el meu / poble a la llum de la lluna / s’ha convertit en un fosca fòssil a / l’ombra engegadora del reflector / de la fàbrica de gallines / mentre el gos invisible de sempre protesta / i una finestrella encesa escolta”.

Casasses acumula una gran quantitat de projectes, que van apareixent al llarg de la conversa. Té un llibre traduït del nord-americà Kenneth Patchen, *Poemscapes (Panorames de poema)*, encara sense editor. Al gener, amb Feliu Gasull presentaran l’espectacle de veu i guitarra *Vine, si vols*. “Entre *Cançons d’amor i de revolució* i *T’hi sé* vaig anar escrivint poemes. Els vaig anar acumulant i s’han quedat entremig d’un i altre llibre”. Quan hagi triat què inclou i què deixa fora, els publicarà en

“ENCARA QUE A T’HI SÉ’ HI HAGI FORMES DIFERENTS, HI HA MÉS UNITAT PERQUÈ INCLOU TOT UN MOMENT MEU”, DIU CASASSES

AL POEMA ‘PARLA ARTURI I L’ÀNGEL RESPON’, EL LECTOR LLEGEIX: ‘JO ÉS UN ALTRE / SÍ PERÒ / L’ÀNIMA ÉS MEVA’

un volum nou: *A la raó*. Hi ha, també, un recull d’aforismes pendent. “Tinc l’ambició de reunir-los tots, algun dia –va assegurar. I va afegir, amb sornegueria–: En diria *Aforismes de l’afloristeria*”. Tot rastre possible de pretensiositat quedaria desactivat gràcies al títol.

Desengany personal i col·lectiu

Abans del primer poema, els lectors trobaran dues cites dels trobadors Giraut de Bornell i Raimon de Miravall. Amor i itinerància són dos dels temes importants del llibre. ¿Podria ser que tingués a veure amb *D’equivocar-se així* (Empúries, 1997), un altre llibre directe i viscut? Allà escrivia: “Jo quan vivia / al 3 i 7 fan 13 / tot era més fàcil / i ara que em dus / al 2 i 2 són 4 / vaig al naufragi” (*Cant*). Aquí: “La solitud el no-res / tenen regust de tu però no em fas pas gust / de soledat ni de no res, / què ho fa? com és?” (*Tu*). “No hi he pensat gaire, en aquesta relació. Però en un i altre lloc hi ha poemes amb llibertat mètrica i d’estructura, quan m’interessa... –va dir–. Al principi, vaig anar acumulant material durant molts anys. Tenia molts llibres pendents de publicar, però no estaven endreçats. Vaig ajuntar els sonets, els poemes en prosa... i durant uns anys sortien poemaris meus amb una unitat formal. Ara la unitat és més fonda. Encara que a *T’hi sé* hi hagi formes diferents, hi ha més unitat perquè inclou tot un moment meu”.

ENRIC CASASSES
(BARCELONA, 1951).
FRANCESC MELCION

Aquest moment del llibre recorre un any i mig. Arrenca amb el poema *Febrer*, “que serveix per afinar la veu, per anar marcant cap on podria anar”, i arriba fins al 27 de maig del 2011, el dia que els Mossos d’Esquadra van desallotjar els *indignats*, que ocupaven la plaça Catalunya des de feia mesos. “Hem perdut la por / i m’hi veig amb cor / d’espolsar-me els polls / del poder, que és boig, / revolució / hem sortit del clot / ombriu de plató / i et veig créixer l’hort, / respiro claror, / existeix, la sort, / i existeix el món”, escriu a *Com, som*. El disseny, que a *Febrer* era expressat amb contundència (“diguem / que jo / ple de fel / escup / la vri”), vira cap a l’acceptació a *Gener*, poema-resposta (“sense fel / i a peu / pels trencs / del món”). “A *T’hi sé* hi ha dolor”, va reconèixer Casasses. N’hi ha de personal, però també hi trobem crítiques al present. A *El mes de mai* acabam parlant del “progrés anticivilitzatori” i del “desgavell climàtic”. Dedicat tot un poema a la “inconformàtica”: “És una tecnologia nova que encara no ha trobat la forma pràctica. O potser, com deia Miquel Bauçà, és *El Canvi*. En comptes d’evolucionar per estar més a prop de l’usuari, cada vegada hi ha més interfícies. Et donen mastegades una sèrie de coses, però cada vegada es té menys llibertat. «Els programes t’apamen, i per poc que et despistes t’empresonen». A *Discurs sobre el no-gens revolució si més no a Barcelona* se

centra en la Rambla. La veu embussada “per bòfies i governs”: “Considero que la Rambla és un espai que ha d’estar ocupat pels ciutadans. Ara no és així. La rambla està controlada. No és una cosa exclusiva de la política catalana, sinó de la civilització en conjunt”. Hi ha també un text crític amb T.S. Eliot. “En moltes coses em resulta antipàtic, l’Eliot. Li va prometre un sopar a Groucho Marx que no va arribar a complir mai. Marx li escrivia cada any per recordar-l’hi... *El mes de mai* apel·la al maig de la plaça Catalunya i al maig trobadoresc de Bornell. Ha anat sortint orgànicament al llibre i l’he cuidat. *T’hi sé* comença al febrer, i el joc fort és al març, abril i maig. Potser també una mica al juny: de setembre i d’octubre se’n parla poc. No estic d’acord amb el primer vers de *La terra erma*, «L’abril és el mes més cruel».”

Tenir els sentits oberts
És més significativa la pulsio vitalista, que pren cos a mesura que avança el poemari i que acaba sent el crit subterrani que domina tot el conjunt. Hi ha diversos homenatges, entre els quals destaquen els de Salvat-Papasseit, Anacreont i Vicent Andrés Estellés. “*Parla Artur i l’Àngel respon* és un diàleg entre Rimbaud i Guimerà –va recordar abans de recitar el poema–. «Jo és un altre / sí però / l’ànima és meva». Quan dic aquest poema en veu alta, hi ha

un consens: la gent respira alleujada, quan senten la part de Guimerà. «L’ànima és meva»... conforta”. Casasses va riure, abans d’explicar l’interès per Salvat-Papasseit. “La mort prematura de Salvat no és la mateixa que la de Rosselló-Pòrcel. Va deixar una obra plena, compacta i feta. Sabia que havia de morir, i això va accelerar la seva creativitat, com va passar amb Keats o Schubert”.

A mesura que passen els anys Casasses va incorporant lectures d’altres poetes. El sentit de l’humor és una constant. Passa a *Fernando Pessoa & Billy the kid*, en què replica “El poeta és fingidor”: “El poeta no fingeix dolor, / la dolor si de cas se la inventa / perquè els versos li cantin millor / i si no ho fan li fa un mal que en rebenta”. Tant si matisa uns versos com si els homenatja, la sensació és que la família d’afinitats creix. Els seus gustos són singulars i en construcció: “Els cànons els fan els professors. Cada escriptor té la seva manera de mirar el passat i el present. La suma de tots anirà fent el cànon del futur, potser. Has de tenir els sentits oberts. Està tot ple de perles! Dels que no em diuen res des del principi fins al final, no en parlo. Hi ha coses més noves que els poetes... encara que hi hagi gent que digui que no”. Mentrestant, a la pantalla de televisió de la bodega, Banana Joe perseguia algú al ritme d’una marxa militar. ➡

TRES LLIBRES EN UN ANY

‘Diari d’Escània i Univers endins’

El contingut de *Diari d’Escània i Univers endins* es remunta fins a l’estiu del 1980, durant l’estada a Suècia a casa de la seva parella d’aquell moment, a qui es refereix amb el sobrenom de “criatura de llum”. “Vaig passar uns mesos a Escània, en un lloc de camp que no era ni un poble –va dir durant la presentació del llibre–. Allà hi vaig escriure un diari durant poc més d’un mes i, ahora, un poema llarg”. Poc després de tornar del viatge, Casasses va passar a màquina el diari i el poema, però els va perdre. Tres dècades després, una amiga va retrobar els textos a casa. Els ha publicat Empúries.

‘A la panxa del poema en prosa que no hi neva ni hi plou’

“No pateixis si et semblen indefinits o poc o gens figuratius aquests poemes perquè parlen i diuen d’una sola cosa amb un o uns sentiments que acuden sempre amb la dita cosa com es veurà tot seguit”, adverteix Casasses a l’inici del llibre *A la panxa del poema en prosa...*, que va començar a escriure cap al 2000 i que no va acabar fins a l’any passat. Ha estat publicat per Tria Llibres.

Un exemple: “Cada dia em barallo amb el cervell del cervell que no és el cervell, encenc el llum apago el llum encenc el llum i apago el llum, i a peu arribo a un poble, en surto per l’altra punta i continuo”.

‘T’hi sé’

Dos anys després de *Bes Nagnana*, el nou poemari d’Enric Casasses –publicat, com el seu predecessor, a Edicions de 1984– ressegueix per ordre cronològic els textos en vers i en prosa que l’autor va escriure en una llibreta des del febrer del 2010 fins al maig del 2011. La majoria dels poemes són escrits a cop calent, i els temes principals que els recorren són l’amor, la itinerància, el progrés i l’homenatge –explícit o camuflat– a altres poetes. És el cas de Salvat-Papasseit, Rimbaud, Estellés i Patchen. Casasses continua obrint portes i finestres i recorrent camins. Trepitjats o inexplorats, sempre semblen nous.